

Rigsarkivet.

København, den 17. December 1907.

I æret Skrivelse af 9. d. M. har det høje Ministerium udbedt sig min Erklæring over den i Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Opførelse af et nyt Rigsarkiv m. m. fremsatte Tanke, at man af Arkivalierne udsøndrede de fra de forskellige Ministerier f. Eks. i de sidste 40 Aar til Rigsarkivet afgivne Sager, og at disse anbragtes i den nuværende Gehejmearkivbygning og den Del af Provianthuset, der efter det foreliggende Lovforslag er tænkt benyttet som Rigsarkiv, under en særlig for denne Afdeling ansat Arkivar. De øvrige Arkivalier skulde i saa Fald midlertidig anbringes i den gamle kgl. Biblioteksbygning, medens en ny Bygning for denne Del af Arkivet opførtes andetsteds paa Slots- holmen.

Saaledes foranlediget skal jeg gøre opmærksom paa, at Ophavsmanden til den nævnte Tankes første Del, dog kun som en midlertidig Foranstaltning, er Arkitekt Thorvald Jørgensen, som er fremkommet med den i sin i „Berlingske Tidende“ for 27. November d. A. under Titlen „Slotsholmen“ offentliggjorte, i Tidsskriftet „Architekten“ optrykte Artikel med Angreb paa det nævnte Lovforslag. Men heller ikke hos T. Jørgensen er Tanken om et selvstændigt Arkivdepot af nyere Aargange af ministerielle Arkivalier, uafhængig af det ældre Rigsarkiv, ny. For den ved Skrivelse af 22. Maj 1857 nedsatte Kommission til at gøre Forslag om en ny Organisation af alle de civile Regeringsarkiver fremsatte daværende Departementschef i Indenrigsministeriet Larsen et saadant Forslag. At et ligeledes foreslaaet „ældre Rigsarkiv“ paa Grund af Gehejmearkivars Wegeners Modstand derimod ikke kunde komme til at danne en Helhed, men igen maatte deles i to Afdelinger med Aaret 1750 som Grænse, vedkommer ikke det her foreliggende Spørgsmaal. De daværende praktiske Arkivarer, som vare Medlemmer af Kommissionen, modsatte sig bestemt Departementschef Larsens Forslag, idet de i deres Votum bl. a. udtalte: „Det ligger klart for Dagen, at Arkivalier, som ere bestemte til praktisk Benyttelse, ikke uden meget stor Vidtløftighed og Besvær kunne skilles ad efter Aar, medens den rette Adskillelse for saadanne Sager bør ske efter Materie og Indhold. Ved at forfølge en Sags Løb gennem Journalerne og et Revisionsspørgsmaal gennem Regnskaberne vilde Adskillelsen især vise sin Skadelighed“ (A. D. Jørgensen: De danske Rigsarkivers Historie S. 301—02), og i sin nævnte Arkivhistorie S. 135 tiltræder A. D. Jørgensen fuldstændig den anførte Betragtning. Forslaget faldt da ogsaa dødt til Jorden, og Loven af 19. Februar 1861 traf senere uden Hensyn til dette Forslag Bestemmelse om Forening af de civile ministerielle Arkiver, undtagen Udenrigsministeriets og de i øvrigt ubetydelige andre Arkiver fra de daværende Fællesministerier, saaledes at det derved dannede Arkivdepot kom til at modtage de Arkivalier, som de ministerielle Kontorer ikke kunde bevare hos sig selv eller havde Brug for. Ved kgl. Resolution af 22. December 1882 hævedes den ovennævnte Adskillelse ved 1750 mellem Gehejmearkivet paa den ene Side og det ministerielle Arkivdepot paa den anden Side, idet de to Depoter forenedes, en Ordning, som yderligere fastsloges ved Loven om Oprettelsen af et Rigsarkiv af 1889. Alle have siden været enige om, at der ved denne Lov var lagt et Grundlag for den mest forstandige og mest praktiske Ordning af vort Arkivvæsen. Paa dette Grundlag har man siden arbejdet videre og har søgt at samle i Rigsarkivet de Dele, som i 1889 manglede: saasom Danske Kancellis 1ste Departements (Kirkedepartementets) Arkiv til 1848, Universitets- og Skoledirektionens Arkiv til 1848 og derefter Kultusministeriets 2det Departements do. Da man skulde have afleveret Krigsministeriet og Marine- ministeriets ældre Arkiver, maatte de paagældende Arkivhvalvinger følge med, fordi den i 1897 i Udsigt stillede Udvidelse af Rigsarkivets Plads ved Erhvervelse af den gamle Biblioteksbygning stadig lod vente paa sig. Denne fuldstændige Mangel paa Plads har da ogsaa været Grunden til, at den i 1889 planlagte Af-